

ETELÄ-KARJALAN LIITON KOMMENTIT MAANTIELAIN UUDISTAMISTA KOSKEVASTA ARVIOMUISTIOSTA

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu arviomuistio maanteiden nykyisen tienpidon järjestämismallin sekä erityisesti maakuntauudistuksen tuomien muutostarpeiden tarkastelemiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää maantielain uudistuksen valmistelun tueksi kommentteja ja huomioita arviomuistion pohjalta.

Arviomuistion mukaan maantielain kirjauksia tienpitäjästä, tienpitoviranomaisesta ja viranomaistehtävien hoitamisesta laajemminkin on tarkasteltava uudelleen maakuntauudistuksessa tehdyistä linjauksista johtuen. On tarpeen määrittää maakuntien rooli maanteiden alueellisessa tienpidossa sekä valtion ja sen liikennehallinnon rooli suhteessa maakuntiin maantielakia koskevien liikennetehtävien hoitamisen osalta. Maantielakiin on siis kirjattava eri toimijoiden välinen työnjako ja vastuut uudessa tilanteessa.

1. Näkemyksiä ylimaakunnallisen yhteistyön järjestämisestä tienpidossa

Etelä-Karjalan liitto pitää tärkeänä, että **maakunnan liikenneviranomainen on maakunta** (vrt. Kalastuslain 19 §, johon on kirjattu viranomaisten työnjako kalastusasioiden hoidossa). Nykyinen malli, jossa liikenneasiat on keskitetty kolmen vastuualueen ELY-keskuksiin, on koettu ongelmalliseksi niissä maakunnissa, joissa liikenneviranomainen on ollut toisen maakunnan alueella. Liikenteen ja tienpidon tehtävissä on paljon kriittisiä tehtäviä, jotka on tehtävä maakunnassa maakunnan alueen liikenneolosuhteiden kannalta parhaan mahdollisen vaikutuksen varmistamiseksi.

Maakuntalakiluonnoksen mukaan maakunnan liikennetehtäviin kuuluisivat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun siten kuin niistä lailla säädettäisiin. Lain perusteluihin kirjatun ratkaisun mukaan tienpidon tehtävät toteutettaisiin sopimuspohjaisesti.

Maakuntauudistuksen periaatteisiin sisältyy **maakuntien itsehallinnon ja itsenäisen päätäntävällän kunnioittaminen mahdollisimman laajasti**. Maakuntalain perusteluissa oleva "vastuumaakunta" on ongelmallinen käsite, koska kukin maakunta on liikenneviranomainen ja liikenneviranomaiset voivat muodostaa yhteistoiminta-alueita. Etelä-Karjalan liitto pitää hyvänä sellaista ratkaisua, jossa maakunta määrittäisi lähtökohtaisesti itse palvelujen tarpeen, määrän ja laadun sekä niiden tuottamistavan. Maakunta voisi päättää, tuottaako se palvelut itse tai sopimuspohjaisesti yhteistoiminnassa muiden liikenneverkkojen osalta luontevien yhteistyömaakuntien kanssa tai hankkisiko se ne sopimukseen perustuen muulta palvelun tuottajalta. Maakunta rahoittaisi sen järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien hoidon ja palvelut, vaikka palvelun tuottaisi toinen maakunta tai yksityinen tai kolmannen sektorin palveluntuottaja.

2. Odotuksia valtion liikennehallinnon maakuntiin kohdistamasta ohjausmallista

Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaiset alueellisen tienpidon tehtävät toteutettaisiin maakuntalain perusteluihin kirjatun ratkaisun mukaan sopimuspohjaisesti. Hallitus on linjannut, että liikenneverkon yhtenäisyydestä huolehditaan ja maantieverkon omistajuus säilyy edelleen valtiolla. Arviomuistion mukaan valtakunnallisesti järkevän tienpidon kannalta keskitetty ohjaus ja erillisrahoitus ovat ainoa tapa säilyttää tieverkko ja palvelutaso yhtenäisenä eri puolilla maata.

Etelä-Karjalan liitto pitää hyvänä sitä, että maakunta päättäisi pääsäännön mukaisesti itsenäisesti valtiolta saamansa rahoituksen käytöstä ja että alueellisen tienpidon tehtävän rahoitus järjestetään niin sanottuna erillisrahoituksena liikenne- ja viestintäministeriön talousarviomomentilta.

3. Muita huomioita

Arviomuistion mukaan maakuntien tulonlähteinä olisivat valtionrahoitus sekä asiakas- ja käyttömaksut. Rahoituslakiluonnoksen mukaan valtio kohdentaa rahoitusta maakunnille 10 % asukasmäärän perusteella ja 89 % maakunnan asukkaiden palvelutarpeiden perusteella.

Etelä-Karjalan liitto pitää tärkeänä, että myös muut seikat kuin asukkaat otetaan huomioon rahoitustarpeen määrittelyssä. Etelä-Karjalassa matkailijoiden määrä on merkittävä ja resurssitarve sen mukainen. Raja-alueiden ja rajanylityspaikkojen liikenne vaatii enemmän resursseja kuin monet sisämaan yhteydet. Etelä-Karjalassa olisi tärkeää huomioida rajanylityspaikkojen toimivuus, sujuvat ja toimivat yhteydet tuotantolaitoksista satamiin ja rajalle, laajat Vuoksen vesistön sisävesialueet, laajojen metsäteollisuutta palvelevien alueiden väyläverkostot sekä niiden tuomat haasteet maantieliikenteelle.

Etelä-Karjalan liitto

Matti Viialainen
maakuntajohtaja

Marjo Wallenius
aluesuunnittelujohtaja

Sonja Tynkkynen
liikenneasiantuntija

